

SÖKANDE

E.ON Vattenkraft Sverige AB
Box 850
851 24 Sundsvall

Ombud: Jur.kand. Johan Stenberg
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd till ombyggnad och effektivisering av Blankaströms kraftverk i
Emån, Högsby kommun, Kalmar län

Avrinningsområde: 74 N: 6 342 154 E: 555 348 (SWEREF 99)

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår ansökan.
2. Sökanden ska betala ersättning för rättegångskostnader till:
 - a) Kammarkollegiet med fyrtiosjutusen sexhundrafemtioåtta (47 652) kr.
 - b) Länsstyrelsen i Kalmar län med trettiofyratusen fyrahundra (34 400) kr för arbete.
 - c) Havs- och vattenmyndigheten med trettiotusen niohundra (30 900) kr, varav 23 400 kr för arbete och 7 500 kr för utlägg.

På samtliga ersättningsbelopp ska utgå ränta enligt lag från den 22 mars 2012 tills betalning sker.

ANSÖKAN

E.ON Vattenkraft Sverige AB, i fortsättningen Sökanden, har ansökt om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till ombyggnad och effektivisering av Blankaströms vattenkraftverk i Emån i huvudsaklig överensstämmelse med vad som närmare redovisas i ansökningshandlingarna.

Av handlingarna framgår att de åtgärder som omfattas av tillståndsansökan är:

- Upprustning av ett befintligt aggregat samt renovering av turbinsump och sugrör, borttagande av det andra befintliga aggregatet samt ombyggnad av vattenvägen till ett nytt utskov.
- Uppförande av en ny maskinstation på åns högra sida vid slutet av befintlig intagskanal och som förses med ett aggregat utrustat med en kaplanturbin.
- Ökning av den hydrauliska arean i befintlig intagskanal genom breddning och fördjupning för att erhålla optimala inströmningsförhållanden samt borttagande av befintligt utskov i intagskanalen vid läget för den nya maskinstationen och anslutning av det nya aggregatet till befintlig intagskanal.
- Ökning av den hydrauliska arean i befintlig utloppskanal genom breddning för att möjliggöra avledning av vattnet från det nya aggregatet, vilket ansluts till utloppskanalen samt förses med falsar för sättavstängning i utloppet.
- Utförande av erforderlig förstärkning av intagskanalens dammvall samt ökning av avbördningskapaciteten vid utskov 6 genom sänkning av tröskeln
- Upprustning av befintlig väg och anordnande av en uppställningsplats i anslutning till stationsbyggnaden, borttagande av befintlig gångbro över Nötån som ersätts med en bro som tål tunga transporter.

Av ansökningshandlingarna framgår vidare bland annat att sökandebolaget med denna ansökan avser att utöka drivvattenföringen i anläggningen från nuvarande 34 m³/s till 47 m³/s.

YTTRANDEN

Yttranden över ansökan har inkommit från Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Fiskeriverket/Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Kalmar län samt från enskilda sakägarna Jerry Johansson, Hans Johansson och Jan-Olof Johansson.

Från remissmyndigheternas sida har bland annat framförts kritik mot stora brister i miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt underlagsmaterial och krav på att domstolen prövar tillåtligheten av hela kraftverksanläggningen.

Kammarkollegiet, Länsstyrelsen samt Havs- och vattenmyndigheten har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen prövar först frågan huruvida föreliggande ansökan uppfyller kravet i 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken på att tillstånd till ändring av en vattenanläggning endast får meddelas om ursprungsanläggningen är tillståndsgiven.

Sökanden har beträffande denna fråga gjort gällande att den pågående verksamheten vid Blankaströms kraftverk redan har prövats och enligt 5 § lagen om införande av miljöbalken ska tillstånd som meddelats enligt vattenlagen (1983:291) eller äldre bestämmelser fortsätta att gälla också efter miljöbalkens ikraftträdande.

Mark- och miljödomstolen finner utrett att en regleringsdamm i Emån strax uppströms Blankaströms kraftstation tillståndsprövats genom en dom av Handbörds Häradsrätt den 25 november 1889. I domen redovisades bl.a. hur regleringsdammen skulle vara utformad och det föreskrevs att ett dämningsskilt skulle sättas i Häckleberget uppströms dammen samt bestämmelser om att förebygga uppdämning över det fastställda märket.

Blankaströms kraftverk med tillhörande anläggningar har enligt sökandens uppgifter uppförts under perioden 1917-1919.

Enligt domstolens bedömning innefattar 1889-års dom inte något tillstånd att uppföra någon anläggning för elkraftproduktion, en verksamhet som väl för övrigt knappast varit påtänkt vid den tidpunkten. Däremot kunde domstolen vid synen i målet beskåda en tidigare använd sågverksbyggnad på den vänstra stranden av Emåns gamla åfåra. Således saknar den befintliga kraftstationen vid Blankaström med tillhörande intagskanal m.fl. anordning gällande vattenrättsligt tillstånd. Noteras kan vidare att den befintliga kraftverksanläggningen tillgodogör sig vatten från och påverkar förhållandena även i Nötån, något som inte synes ha beaktats vid 1889 års prövning.

I detta mål ansökta åtgärder innefattar enligt mark- och miljödomstolens bedömning omfattande ändringsarbeten på den befintliga anläggningen samt tillskapande av en helt ny kraftverksbyggnad.

Enligt 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken får tillstånd inte lämnas till att ändra en vattenanläggning som har tillkommit utan tillstånd med mindre än att ansökan samtidigt göras om prövning av anläggningens laglighet (laglighetsförklaring). Denna bestämmelse motsvaras av den tidigare gällande bestämmelsen i 4 kap. 5 § andra stycket vattenlagen (1983:291). Enligt av sökanden lämnade uppgifter anlades kraftstationen någon gång under perioden 1917-1919 och således möjligen i tiden före ikraftträdandet av vattenlagen 1918:523, varigenom tillståndsplikt för anläggningar av detta slag infördes. Emellertid torde stadgandet vara tillämpligt oavsett om tillståndsplikt enligt äldre lag har förelegat eller inte (jfr Strömberg: Vattenlagen med kommentarer, Stockholm 1984, sid. 76).

Mark- och miljödomstolen har berett Sökanden möjlighet att komplettera sin ansökan med en begäran om lagligförklaring av kraftverksanläggningen men Sökanden har vidhållit sin inställning att anläggningen redan har tillståndsprövats.

Med hänsyn till det ovan anförda föreligger redan på den grunde att vattenrättsligt tillstånd saknas till befintlig kraftverksanläggning vid Blankaström hinder mot att bevilja ansökt tillstånd till utbyggnad av anläggningen.

Ansökan ska därför avslås.

Anledning saknas att ifrågasätta skäligheten av de rättegångskostnader som Kammarkollegiet och länsstyrelsen yrkat ersättning för.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 427)
Överklagande senast den 12 april 2012.

Jonny Boo Bertil Norén

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och tekniska rådet Bertil Norén samt de särskilda ledamöterna Bo Essvik och Ingemar Frejdh.

Hur man överklagar - dom i mål som har överklagats till mark- och miljödomstolen

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Mark- och miljööverdomstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast.

Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.